

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 517/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Slovenskej republiky**, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, IČO 00 166 073, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co 130/2018 z 18. novembra 2020 a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu. Sťažovateľka navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie a vrátiť vec súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ostatných príloh, vyplýva nasledujúci stav veci: Uznesením Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Úradu inšpekčnej služby, odboru boja proti korupcii a organizovanej kriminalite v Bratislave ČTS: UIS-116/KOK-2003 z 18. decembra 2003 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“) bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa a pre trestný čin obmedzovania osobnej slobody formou spolupáchateľstva. Uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 6 T 138/2005 z 29. júla 2013 (ďalej len „uznesenie o zastavení trestného stíhania“) bolo trestné stíhanie žalobcu zastavené, pretože bolo premlčané. Žaloba, ktorou sa žalobca proti sťažovateľke domáhal zaplattenia sumy 79 000 eur s príslušenstvom ako náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 58/1969 Zb.

o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), bola rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 15 C 124/2014 z 27. apríla 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietnutá v celom rozsahu. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie žalobcu napadnutým uznesením zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. Okresný súd rozsudok v zásade založil na zistení, že žalobca nepreukázal prvú podmienku nároku, ktorou je existencia nezákonného rozhodnutia, resp. nesprávneho úradného postupu. Z dôkazov mu vyplynulo, že trestné stíhanie žalobcu nebolo premlčané v čase vznesenia obvinenia alebo podania obžaloby, ale došlo k nemu až počas súdneho konania. Z uznesenia o zastavení trestného stíhania preto nie je možné odvodiť nezákonnosť obvinenia, keďže toto rozhodnutie dôvodnosť obvinenia nespochybňuje a trestné stíhanie bolo zastavené z dôvodu zániku trestnosti činu. Žalobca mal možnosť trvať na prejednaní svojej veci. Jej nevyužitím zmaril vecné prejednanie trestnej veci a možnosť prípadného oslobodenia z iných dôvodov ako z dôvodov premlčania. Skutočnosť, že v dôsledku nečinnosti súdu došlo k uplynutiu premlčacej doby, nemala za následok nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, ktoré bolo vydané v súlade s objektívnym právom. Žalobu preto ako nedôvodnú zamietol bez skúmania existencie či neexistencie nemajetkovej ujmy.

4. Krajský súd vyslovil nesúhlas s právnym posúdením okresného súdu, že v danom prípade neexistuje nezákonné rozhodnutie, ktoré mohlo žalobcovi spôsobiť škodu, resp. ktoré by bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť. Pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní proti žalobcovi bolo rozhodujúcim, či sa jeho podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. V posudzovanom prípade sa podozrenie proti žalobcovi nepotvrdilo (trestné stíhanie bolo zastavené), preto je potrebné považovať uznesenie o vznesení obvinenia za nezákonné, zakladajúce objektívnu zodpovednosť štátu, a preto bolo potrebné vysporiadať sa s uplatneným nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy. Ďalej pri odkaze na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 8 Cdo 55/2019 z 26. augusta 2020 zdôraznil, že výluky zodpovednosti štátu za škodu sú explicitne uvedené v § 5 ods. 2 písm. b) a § 6 ods. 3 písm. b) zákona č. 58/1969 Zb., nemožno ich rozširovať, v pochybnostiach by sa úprava mala vykladať v neprospech štátu. Ako výluka zo zodpovednosti štátu za škodu nie je uvedené zastavenie trestného stíhania z dôvodu jeho premlčania.

5. Záver okresného súdu, ktorý nenaplnenie predpokladu o spáchaní trestného činu obvineným považuje za podmienku na vznik nárokov podľa zákona č. 58/1969 Zb., avšak podľa jeho názoru o nenaplnení tohto predpokladu nemožno hovoriť v prípade premlčania trestného stíhania, keď zastavenie trestného stíhania vyvolal zánik trestnosti činu po vznesení obvinenia, čo má obdobnú povahu ako zastavenie trestného stíhania z dôvodu udelenia milosti či amnestie (keď je vylúčené právo na náhradu škody), nie je podľa názoru krajského súdu správny, a to vzhľadom na zákonom č. 58/1969 Zb. výslovne ustanovené dôvody výluky zodpovednosti v spojení s ústavnou zásadou výkladu právnych predpisov.

II. Argumentácia sťažovateľky

6. Proti napadnutému uzneseniu sťažovateľka argumentuje:

a) Krajský súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie na podklade ústavne neakceptovateľných záverov, ktorými následne zaviazal okresný súd v ďalšom konaní. V prípade, ak súd zruší rozhodnutie súdu nižšej inštancie z ústavne neakceptovateľných dôvodov alebo po zrušení zaviazá súd nižšej inštancie ústavne neprijateľným právnym názorom, ktorý nevyhnutne vedie k porušeniu základného práva, je daný dôvod na zásah ústavného súdu. Prípustnosť ústavnej sťažnosti je daná aj odkazom na judikatúru ústavného súdu, ktorá pripustila prieskum kasačných rozhodnutí odvolacích súdov a dovolacieho súdu (III. ÚS 212/2011, I. ÚS 357/2016, III. ÚS 46/2013).

b) Krajský súd v odôvodnení použil argumentáciu obsiahnutú v uznesení sp. zn. 8 Cdo 55/2019, pričom tak dospel k záveru, že vo veci žalobcu ide o nezákonné rozhodnutie zakladajúce zodpovednosť štátu za škodu. Toto uznesenie najvyššieho súdu napadla sťažovateľka ústavnou sťažnosťou, o ktorej sa koná v konaní sp. zn. Rvp 2785/2020, kde formulovala štyri zásadné námietky, ktorými zdôrazňovala, že dovolacím súdom konštatovaná existencia nezákonného rozhodnutia v prípade žalobcu predstavuje nesprávne právne posúdenie rozporné s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu (i), že dovolací súd nepredložil vec veľkému senátu, a tým porušil jej právo na zákonného sudcu (ii), že v totožných veciach spoluobvinených existujú odlišné rozhodnutia najvyššieho súdu (iii), ako aj to, že existuje odlišný právny názor sudcu rozhodujúceho v totožných veciach (iv).

c) V spomínanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka uviedla, že na podklade ustálenej praxe sa nenaplnenie predpokladu o spáchaní trestného činu obvineným považuje za nevyhnutnú podmienku na vznik nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Táto podmienka je pritom splnená vždy, ak trestné stíhanie obvineného bolo zastavené z dôvodu, že skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, sa nestal, skutok nie je trestným činom alebo že skutok nespáchal obvinený. Za nenaplnenie predpokladu o spáchaní trestného činu obvineným sa však celkom zjavne nepovažuje zánik trestnosti skutku obvineného z dôvodu premlčania trestného stíhania, keďže dôvod zastavenia trestného stíhania závisí len od splnenia objektívne zákonom stanovenej podmienky, teda márneho uplynutia premlčacej doby, avšak spáchanie skutku majúceho znaky trestného činu obvineným nespochybňuje.

d) Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 55/2019, z ktorého záverov vychádzal aj krajský súd pri formulovaní odôvodnenia napadnutého uznesenia, je arbitrárne a ústavne neakceptovateľné a v konečnom dôsledku negatívne zasahujúce do formujúcej sa ustálenej rozhodovacej činnosti samotného dovolacieho súdu vyjadrenej v sťažovateľkou označených rozhodnutiach, na podklade ktorej sa na súdoch prvej inštancie zjednocuje rozhodovacia prax pri určovaní existencie zodpovednosti štátu za škodu z titulu začatia a vedenia trestného stíhania a vznesenia obvinenia.

e) Doplnenie odvolania žalobcu, v ktorom poukázal na závery uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 55/2019 nebolo sťažovateľke vôbec doručené. Nebol jej tak poskytnutý žiadny procesný priestor na spochybnenie relevantnosti predmetného rozhodnutia, pričom toto sa stalo významným pre samotné rozhodnutie vo veci žaloby. Uvedený postup krajského súdu predstavuje porušenie jej práva na spravodlivý proces.

f) Napadnuté uznesenie nepatrí vo všeobecnosti do skupiny odvolacích rozhodnutí, proti ktorým právna úprava a súdna prax pripúšťajú využitie dovolania. Z rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 528/2020 vyplýva ústavná udržateľnosť názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého zrušujúce uznesenie odvolacieho súdu nie je rozhodnutím vo veci samej a ani rozhodnutím konečným.

Navyše keďže sťažovateľka napáda nesprávne právne posúdenie veci, z uvedeného dôvodu zákonná právna úprava pripúšťa dovolanie len proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie odvolacieho súdu, čo nie je prípad sťažovateľky. Napadnuté uznesenie nepatrí do skupiny rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré je možné napadnúť dovolaním, čo bol aj dôvod, pre ktorý sa sťažovateľka obrátila priamo na ústavný súd.

g) Sťažovateľka dodala, že žalobca v súvislosti s totožným trestným konaním inicioval proti nej celkovo 11 súdnych konaní na rôznych súdoch, čo považuje za špekulatívne a pre možnosť vytvorenia priestoru na odlišné posúdenie kľúčovej právnej otázky, či je s prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci možné považovať uznesenie o vznesení obvinenia za nezákonné rozhodnutie, aj za šikanózne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením krajského súdu zrušujúcim rozsudok okresného súdu o zamietnutí žaloby, ktoré má byť rozporné s judikatúrou a so zákonom.

8. Sťažovateľka je procesne legitimovaná na podanie ústavnej sťažnosti v časti označeného základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže v príslušnom konaní pred všeobecnými súdmi vystupuje v rovnom postavení s druhou stranou (žalobcom). Sťažovateľka je ako právnická osoba teda spôsobilá byť nositeľkou označeného práva zaručeného ústavou (m. m. II. ÚS 16/2011, II. ÚS 578/2018), keďže v príslušnom napadnutom konaní pred krajským súdom nevykonáva verejnú moc. Ústavnú sťažnosť v relevantnej časti preto podala oprávnená osoba – sťažovateľka, ktorá je v konaní o ústavnej sťažnosti v súlade s § 35 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zastúpená ministerkou spravodlivosti Slovenskej republiky.

9. Ústavný súd zdôrazňuje, že v konaní o ústavnej sťažnosti vykonáva prieskum rozhodnutí orgánov verejnej moci zásadne vtedy, ak ústavná sťažnosť smeruje proti „konečnému“ rozhodnutiu. Spravidla ide o rozhodnutie, ktorým sa súdne či iné konanie končí a jeho účastník po vyčerpaní všetkých zákonom garantovaných a dostupných právnych prostriedkov ochrany základných práv nemá možnosť inej právnej obrany, než je využitie inštitútu ústavnej sťažnosti. Aj v prípade sťažovateľkou označeného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces v zásade platí, že ide o práva „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces na všeobecnom súde ako celok. To, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od jeho priebehu a rovnako aj od konečného rozhodnutia (II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

10. Aj napriek uvedenému môže nastať situácia, keď je nevyhnutné aj nemeritórne rozhodnutie všeobecného súdu (vrátane rozhodnutia kasačného, teda rozhodnutia o zrušení skoršieho rozhodnutia a vrátení veci na nové rozhodnutie s povinnosťou rešpektovať právny názor nadriadeného súdu) podrobiť vecnému prieskumu z pohľadu jeho možného zásahu do základného práva účastníka konania. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd takým rozhodnutím vyrieši s konečnou platnosťou otázku, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok, a náprava jeho eventuálneho pochybenia by bola po skončení konania vylúčená alebo výrazne sťažená. Ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických

osôb a právnických osôb ústavným súdom by nebola účinná, ak by ústavný súd nemohol včas zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť aj prv, ako skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím akceptujúcim právny názor vyslovený nadriadeným súdom v rozhodnutí, ktoré je postihnuté vadou spočívajúcou v porušení základných práv účastníkov takéhoto konania (m. m. III. ÚS 46/2013, obdobne III. ÚS 508/2011, III. ÚS 686/2017).

11. Vzhľadom na uvedené východiská ústavný súd posudzoval, či napadnutým uznesením krajského súdu bola definitívne vyriešená taká zásadná právna otázka, ktorú súd nižšej inštancie nebude môcť riešiť odlišne len z dôvodu povinnosti rešpektovať právny názor funkčne nadriadeného súdu. Ústavný súd skúmal i to, či z hľadiska prípadného budúceho ústavno-súdneho prieskumu konečného meritórneho rozhodnutia vytvára napadnuté uznesenie krajského súdu pre sťažovateľku nenapraviteľné následky.

12. Z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že v dôsledku kasačnej záväznosti právneho názoru odvolacieho súdu je potrebné považovať uznesenie o vznesení obvinenia za nezákonné a zakladajúce objektívnu zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú žalobcovi nezákonným rozhodnutím. Podľa krajského súdu vzhľadom na výslovne uvedené dôvody výluky zodpovednosti nie je správny záver okresného súdu, ktorý považuje nenaplnenie predpokladu o spáchaní trestného činu obvineným za podmienku na vznik nárokov podľa zákona č. 58/1969 Zb., pričom ale o nenaplnení predpokladu spáchania trestného činu nemožno podľa okresného súdu hovoriť v prípade premlčania trestného stíhania, keď zastavenie trestného stíhania vyvolal zánik trestnosti činu po vznesení obvinenia, čo má obdobnú povahu ako zastavenie trestného stíhania z dôvodu udelenia milosti či amnestie. Okresný súd sa má vysporiadať s uplatneným nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, s otázkou existencie, resp. neexistencie nemajetkovej ujmy v príčinnej súvislosti so zastavením trestného stíhania žalobcu.

13. Sťažovateľka neústavnosť napadnutého uznesenia krajského súdu odvodzuje primárne od arbitrárnosti a ústavnej neakceptovateľnosti uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 55/2019, z ktorého odôvodnenia vychádzal pri posúdení kľúčovej právnej otázky aj samotný krajský súd. V ďalšom slede namieta aj absenciu poskytnutia procesného priestoru na vyjadrenie sa k aplikácii právneho názoru obsiahnutého v spomínanom uznesení najvyššieho súdu.

14. Z vlastných zistení ústavného súdu vyplýva, že uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 55/2019 bolo nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 273/2021-41 zo 7. decembra 2021 zrušené a vec bola vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie po vyslovení porušenia základných práv sťažovateľky zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 48 ods. 1 ústavy. V podstatných bodoch ústavný súd v náleze sp. zn. IV. ÚS 273/2021 uviedol, že najvyšší súd v uznesení sp. zn. 8 Cdo 55/2019 podal rozporné právne názory týkajúce sa existencie zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, ktoré bolo zastavené z dôvodu premlčania, v porovnaní s uznesením najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 50/2019 z 29. apríla 2020, pričom následne konštatoval, že v čase rozhodovania najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 8 Cdo 55/2019 už existovalo rozhodnutie s odlišným právnym názorom vo veci posúdenia výluky zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú zastavením trestného stíhania z dôvodu premlčania, a preto sa konajúci senát mal obrátiť na základe § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) na veľký senát. Tým, že najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 55/2019 nepostúpil vec veľkému senátu, neaplikoval vo veci relevantnú právnu normu, ktorá mala byť základom rozhodovania vo veci

sťažovateľky, čím porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (body 53 až 55 nálezu sp. zn. IV. ÚS 273/2021). V zmysle § 134 ods. 1 druhej vety zákona o ústavnom súde je najvyšší súd po vrátení veci na nové konanie a rozhodnutie viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v náleze sp. zn. IV. ÚS 273/2021. Podľa zistenia ústavného súdu najvyšší súd v súčasnosti vedie dovolacie konanie pod sp. zn. 2 Cdo 19/2022 a zatiaľ nerozhodol.

15. S prihliadnutím na závery nálezu sp. zn. IV. ÚS 273/2021 sa právnym posúdením kľúčovej otázky bude zaoberať najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 19/2022 (pôvodne sp. zn. 8 Cdo 55/2019). Ak konajúci senát vec predloží na rozhodnutie veľkému senátu, ten v konkrétnych okolnostiach veci môže rozhodnúť aj o prípadnom odklone od skoršej judikatúry, resp. nemusí zotrvať na právnom názore vyjadrenom už v skoršom rozhodnutí najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do zjednocovania či vývoja judikatúry všeobecných súdov je s ohľadom na prípadné uplatnenie právomoci veľkého senátu nežiaduca. Vo veci posúdenia právnej otázky zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú trestným stíhaním, ktoré bolo zastavené pre premlčanie, bude konať najvyšší súd, čo vylučuje uplatnenie právomoci ústavného súdu sa ústavnou (ne)akceptovateľnosťou právneho posúdenia kľúčovej otázky zaoberať v tejto veci. Keďže uznesenie najvyššieho súdu č. k. 8 Cdo 55/2019 z 26. augusta 2020 bolo nálezom ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 273/2021 zrušené, pričom vo veci najvyšší súd v súčasnosti koná, stratila za daného štádia veci opodstatnenie aj námietka týkajúca sa procesnej nemožnosti sťažovateľky vyjadriť sa k aplikácii právneho názoru vyjadreného v predmetnom uznesení najvyššieho súdu.

16. Ústavný súd si uvedomuje, že v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti je vec sťažovateľky v konaní pred súdom prvej inštancie. Z napadnutého uznesenia krajského súdu pritom vyplýva, že povinnosťou súdu prvej inštancie je rešpektovať záväzný právny názor odvolacieho súdu v zmysle § 391 ods. 2 CSP. Krajský súd vyslovil záväzný názor o potrebe považovať uznesenie o vznesení obvinenia za nezákonné z pohľadu naplnenia kumulatívnej podmienky na priznanie žalobcom uplatňovaného nároku.

17. Kasačná záväznosť právneho názoru odvolacieho súdu sa však neuplatňuje bezvýhradne a formalisticky bez zohľadnenia širšieho kontextu, ako to prezentuje sťažovateľka. Aj keď najvyšší súd už vyslovil, že postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru vysloveného v zrušujúcom uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, je neprípustným postupom, ktorý narúša princíp právnej istoty, identifikoval zároveň situácie, v ktorých sa viazanosť právnym názorom neuplatní (R 76/2016). K takejto výnimke najvyšší súd zaradil aj judikatúrny posun v otázke, ktorá v čase rozhodovania súdu, ktorý kasačné rozhodnutie vydal, nebola celkom uspokojivo vyriešená, reflektujúc tak okrem iných aj rozhodnutia najvyššieho súdu.

18. V dôsledku nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 273/2021 sa vrátila vec pôvodne vedená najvyšším súdom pod sp. zn. 8 Cdo 55/2019, v ktorej sa rieši totožná kľúčová otázka zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, ktoré bolo zastavené z dôvodu premlčania, na nové konanie a rozhodnutie najvyššiemu súdu. Keďže rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré bolo nálezom ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 273/2021 zrušené, je argumentačne základom odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, pričom spor je v súčasnosti v štádiu konania pred súdom prvej inštancie, bude úlohou súdu prvej inštancie sa s uvedenou podstatnou okolnosťou vysporiadať, a to práve s prihliadnutím na prípadné budúce formovanie právneho

názoru na kľúčovú právnu otázku zodpovednosti štátu za škodu najvyšším súdom (IV. ÚS 232/2022).

19. Relatívnosť kasačnej viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu je v konkrétnych okolnostiach závislá od existencie ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, ktorej rešpektovanie je znakom princípu právnej istoty vyjadreného v čl. 2 ods. 2 základných princípov CSP. Dôsledkom zmeny ustálenej rozhodovacej praxe, ku ktorej dôjde postupom predpokladaným zákonom, je aj precedenčná záväznosť novo vysloveného právneho názoru v spore s rovnakými skutkovými okolnosťami.

20. Rovnako nemožno opomínať ani úlohu rozhodovacej činnosti veľkého senátu zabezpečiť vo vzťahu k súdom nižšej inštancie jednotnosť ich rozhodovania, a to predovšetkým s ohľadom na rešpektovanie princípu právnej istoty, predvídateľnosti práva, ochrany oprávnenej dôvery v právo a princípu formálnej spravodlivosti.

21. Ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že doteraz nebolo vydané nové rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej. Možný nepriaznivý dôsledok, ktorý z napadnutého uznesenia vyplýva pre sťažovateľku (vyriešenie čiastkovej otázky zakladajúcej potencialitu dôvodnosti nároku), sa tak dosiaľ neprejavil, navyše ku korekcii pôvodne vysloveného právneho názoru odvolacieho súdu môže dôjsť aj v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach. K zmene právneho názoru pod vplyvom aktuálnej judikatúry totiž môže dôjsť aj na odvolacom súde (III. ÚS 46/2013). Nadväzujúc na východiská uvedené v predchádzajúcich bodoch tohto odôvodnenia, tak ústavný súd dospel k záveru, že obsah odôvodnenia napadnutého uznesenia a zákonné následky z neho vyplývajúce neotvárajú ústavnému súdu priestor na vykonanie jeho vecného prieskumu, pretože o ochrane práv sťažovateľky je oprávnený rozhodovať iný súd, resp. iné súdy.

22. Na podklade uvedeného, berúc do úvahy argumentáciu sťažovateľky obsiahnutú v ústavnej sťažnosti, ústavný súd, zohľadňujúc princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy a akcentujúc rešpektovanie princípu minimalizácie zásahov do rozhodnutí všeobecných súdov, ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia práva na súdnu ochranu odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

K aplikovateľnosti záruk obsiahnutých v čl. 6 ods. 1 dohovoru:

23. Európsky súd pre ľudské práva vychádza vo svojej judikatúre z názoru, že štát nie je v nadväznosti na čl. 34 dohovoru nositeľom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru [Karagiannis proti Grécku, rozhodnutie č. 33408/05 z 27. 9. 2007, Breisacher proti Francúzsku, rozhodnutie č. 76976/01 z 26. 8. 2003, Danderyds Kommun proti Švédsku, rozhodnutie č. 52559/99 zo 7. 6. 2001, Yershova proti Rusku, rozhodnutie č. 1387/04 z 8. 4. 2010, Kotov proti Rusku, rozhodnutie č. 54522/00 zo 14. 1. 2010, Ismeta Bačić proti Chorvátsku, rozhodnutie č. 43595/06 z 19. 6. 2008 (k tomu pozri aj I. ÚS 273/2021 a III. ÚS 333/2021)].

24. Na objektívnu nemožnosť ústavného súdu rozhodnúť vo veci namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k sťažovateľke (Slovenská republika v zastúpení ústredným orgánom štátnej správy) pritom ústavný súd musí prihliadať v ktoromkoľvek štádiu konania o ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto v časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu

v napadnutom konaní a napadnutým uznesením krajského súdu nezistil vzájomnú príčinnú súvislosť, preto v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

25. Po prijatí už uvedeného názoru o možnosti porušenia označených práv zostalo bez významu zaoberať sa ostatnými požiadavkami uvedenými v petite ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. októbra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu